

ЗАСТОСУВАННЯ ФІТОПРЕПАРАТІВ У СУЧАСНІЙ КЛІНІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Аламі Сукейна, Хохлова Л.М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Зараз у сучасній клініці хвороб відбуваються складні процеси переоцінки способів лікування. Терапія набуває часто небезпечного характеру за рахунок різних побічних ефектів ліків, розвитку непереносимості до них, проявів лікарської хвороби. У зв'язку з цим справедливо пропонується розвивати інші, немедикаментозні, методи лікування. Одне з перших місць в їх ряді за правом може зайняти фітотерапія – вид лікування, при якому в якості лікувальних засобів використовуються рослини.

Мета досліджень. На підставі огляду наукової літератури висвітлити перспективність використання рослинних субстанцій у складі лікарських препаратів.

Матеріали і методи досліджень. Як інформаційні матеріали використовували наукові вітчизняні та зарубіжні публікації щодо виробництва лікарських препаратів природного походження та визначення перспективних напрямків цієї діяльності.

Результати досліджень. Рослинні засоби завжди займали достатньо широку ланку на світовому ринку лікарських препаратів (до 40 % і більше) та продовжують тенденцію до зростання. Разом із тим, людством сьогодні з лікувальною метою використовується не більше 5 % із близько 23000 видів рослин.

Проте терапевтичні властивості діючих субстанцій у більшості рослин, вживаних у народній і традиційній медицині, не вивчені, їх застосування ґрунтується на емпіричному досвіді. Кількість лікарських рослин, запроваджених у наукову медицину, значно менша, офіційно використовуються біля 200 найменувань.

До складу лікарських рослин входять речовини, які володіють високою фармакологічною активністю, що визначає терапевтичний ефект препаратів на їх основі. Супутні речовини також в тій або іншій мірі фармакологічно активні, але їх дія не визначає основний терапевтичний ефект. Проте супутні речовини можуть істотно впливати на активність діючих речовин, потенціюючи або пригнічуючи їх фармакологічний ефект. Тому їх наявність повинна враховуватися при виробництві, зберіганні та застосуванні лікарських засобів із рослин.

Рослини є важливим джерелом біологічно активних речовин (БАР), без яких неможлива ефективна терапія та профілактика більшості захворювань. Успіхи органічної хімії відкрили можливості для синтезу багатьох ефективних лікарських засобів, але виявилось, що такі препарати можуть викликати алергії, негативно впливати на системи адаптації та імунітету, проявляти інші види побічної дії.

Наприклад, як це було показано у багаточисельних дослідженнях, синтетичні вітаміни часто малоефективні, а замість антиоксидантної дії можуть мати прооксидантну активність. Велике розповсюдження отримали парафармацевтики або “продукти для здоров’я” (дієтичні добавки, спеціальні харчові продукти тощо), які теж виробляються на основі рослинної сировини.

Лікарські рослинні засоби діють більш м’яко та рідше дають небажані ускладнення. Природні БАР частіше мають синергетичний ефект та здійснюють комплексну терапевтичну дію на всі біохімічні системи організму. При цьому рослинні засоби широко застосовуються як у розвинених країнах, так і в тих, які розвиваються.

Висновки. Незважаючи на значні успіхи в галузі хімії синтетичних лікарських засобів в Україні в останні роки спостерігається постійне зростання попиту на засоби природного походження, які більш повно відповідають вимогам сучасної медицини за показниками “ефективність” та “безпека”.